❒ Ғилем һәм ғәмәл

ФАРЫЗ ҒӘМӘЛДӘР

Фарыз ғәмәлдәр «фарыз айн» һәм «фарыз кифая» төркөмдәренә бүленә. Тәүгеһен бөтә мосолмандар ҙа үтәргә тейеш, ә инде фарыз кифая мосолман өммәһенә һалына. Мәҫәлән, ҡайһы берәүҙәр фарыз кифаяны үтәй икән, башҡаларҙан был бурыстың төшөүе лә мөмкин. Миҫал өсөн: мосолманды ерләүҙә ҡатнашыу. Әлбиттә, кемдер вафат булғанда уны һуңғы юлға оҙатырға бөтә мосолмандар ҙа бара алмаҫ. Әммә кемдә булһа барырға тейеш бит!

Һәр мосолман мотлаҡ:

1. Хоҙай Тәғәләнең берәү генә булыуына ышанырға, уның атрибуттарын өйрәнергә;
2. Мөхәммәт пәйғәмбәр ғәләйһис-сәләмдең Хоҙайҙың һуңғы илсеһе булыуына һәм уның кешеләрҙе хаҡ юлға баҫтырыуына инанырға;
3. Аллаһы Тәғәләнең һуңғы илсеһе еткергән бөтә ҡарарҙарҙың да Хоҙайҙан һәм ысын булыуына ышанырға;
4. Исламдың төп формулаһын әйтергә (Кәлимәи Шәһәдәт килтерергә), ә был ошолай яңғырай: «Әшһәдү әлләә иләәһә илләл-ллаһү үә әшһәдү әннә Мөхәммәдән ғәбдүһүү үә рәсүүллүһ». Мәғәнәһе: «Аллаһтан башҡа һис бер тәңре юҡ. Хәҙрәти Мөхәммәт Уның ҡоло һәм Илсеһе икәнлегенә таныҡлыҡ бирәм». Был һүҙҙәрҙе әйтеү Ислам динен ҡабул итеү тигәнде аңлата;
5. Көнөнә биш тапҡыр намаҙ уҡырға;
6. Рамаҙан айында йыл һайын ураҙа тоторға;
7. Зәкәт бирергә;
8. Матди мөмкинлеге, һаулығы булған кешеләргә хажға барырға;
9. Алынған килеменең 10 проценты күләмендә ауыр хәлдәгеләргә ғөшөр бирергә;
10. Йома намаҙына йөрөргә;
11. Элек ҡылынған гонаһтарын ҡабатламаҫҡа;
12. Бөтә эштәрен дә Хоҙайға тапшырып башҡарырға;
13. Ғәҙел булырға, кәрәк ваҡытта ғаиләһен, тыуған илен һаҡларға;
14. Үҙен туйындырырлыҡ, кейендерерлек саралар табырға;
15. Ата-әсәһен, туғандарын хөрмәт итергә;
16. Дин ҡушҡанса кейенергә;
17. Ислам ҡанундарын ныҡлап өйрәнергә, башҡаларҙы өйрәтергә тейеш. Әлбиттә, фарыз ғәмәлдәр быны менән генә сикләнмәй. Әле һанап үтелгәндәре - дөйөмләштерелгәндәре иҫәбенән. Мәҫәлән, өйләнешкәндә, урамға сыҡҡанда, үлгәндә, бала тыуғанда h.б. ваҡиғаларҙа фарыз ғәмәлдәр бар.

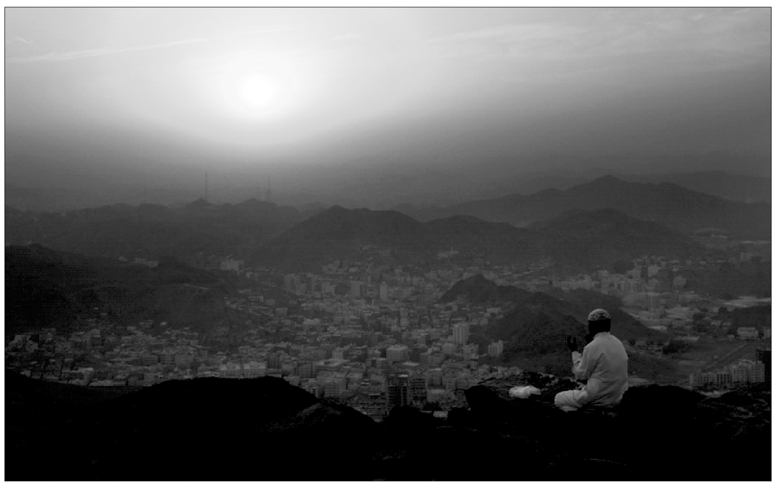

❒ Яттан бел

ДӨРӨҪ УҠЫРҒА ЯРҘАМ

Сүратүл-Фатиха

Бисмилләһир-рахмәнир-рахииим 1. Әл-хәмдү лилләһи рабби-ль-(ғ)аләмиин 2. Әр-рахмәәнир-рахиим 3. Мәәлики йәүмиддиин 4. Иййәәкә нәғбүдү үә иййәәкә нәстәғиин 5. Иһдинәәссыират-аль-мүстәҡиим 6. сыйраталь-ләҙиинә әнғәм-тә(ғ)әләйһим ғайриль-мәғдууби (ғ)ләйһим үә ләә-ддааллиин.

«Фатиха» сүрәһе

Бисмилләһир-рахмәнир-рахим 1. Ғаләмдәр Раббыһы Аллаһҡа - маҡтау, 2. Рәхмәтлегә, Рәхимлегә, 3. Хөкөм булыр көндөң хужаһына! 4. Беҙ тик һиңә генә ғибәҙәт ҡылабыҙ һәм тик һинән генә һорайбыҙ. 5. Беҙҙе тура юлдан ғына алып барһаңсы, 6. Үҙең ниғмәт күрһәткәндәрҙең юлынан, ә Һинең асыуыңа тарығандар һәм аҙашҡандар юлынан түгел.

114. Сүратүн-Нәс

Бисмилләһи-ррахмәни-ррахим 1. Ҡүл ә(ғ)үүҙү би-рабби-ннәәс 2. мәлики-ннәәс 3. Иләһи-иннәәс 4. Миң шәррил-үәсүәәсил-ханнәәс 5. Әлләҙи йүүәсүисү фии судүүри-иннәәс 6. Минәл-джиннәти үә-ннәәс.

«Кешеләр» сүрәһе

Бисмилләһи-ррахмәни-ррахиим 1. Әйт: «Кешеләрҙең Раббыһына һыйынам, 2. Кешеләрҙең батшаһына, 3. Кешеләрҙең илаһына, 4. Йәшерен вәсвәсәләүсенең (шайтандың) яуызлығынан. 5. Кешеләрҙең йөрәктәренә вәсвәсә һалыусынан, 6. Ә үҙе ул (шайтан) - ендәр һәм кешеләр араһында!».

107. Сүратүл-Мә(ғ)үн

Бисмилләһи-ррахмәни-ррахим 1. Әраәйтә-лләҙии йүҡәҙҙибү би-ддиин 2. Фәҙәликә-лләҙии йәдү(ғ)үл-йәтиим 3. Үә лә йәхүдду (ғ)әлә та(ғ)әәмил-мискиин 4. Фәүәйлүл-лил-мүсаллиин 5. Әлләҙиинәһүм (ғ)ән саләтиһим сәәһүүн 6. Әлләҙиинәһүм йүраүүн 7. Үә йәмнә(ғ)үүнәл-мәә(ғ)үүн.

«Хәйер-саҙаҡа» сүрәһе

Бисмилләһи-ррахмәни-ррахиим 1. динде ялғанға һанаған кешене күрҙеңме һин, 2. Нисек ул етем балаларҙан ситләшә, 3. Һәм ярлыны туйҙырырға өндәмәй. 4. Һәм ҡайғы булһын шундай намаҙ уҡыусыларға - 5. Намаҙҙарына иғтибарһыҙ ҡарағандарға, 6. Икейөҙләләнеп йөрөгәндәргә, 7. Һәм хәйер-саҙаҡа биреүҙән тартынғандарға!

110. Сүрәтүн-Наср

Бисмилләһи-ррахмәни-ррахиим 1. Иҙәә джәәһә насруллаһи үәл-фәтх 2. Үә раһәйтә-ннәәсә йәдхулүүнә фии диинилләһи әфүәәджә 3. Фәсәббих бихәмди раббикә үәстәғфирһү иннәһү кәәнә тәүүәәбәә.

«ЯРҘАМ» СҮРӘҺЕ

Бисмилләһи-ррахмәни-ррахиим 1. Аллаһтың ярҙамы һәм еңеү килгәс, 2. Һәм һин кешеләрҙең Аллаһ диненә төркөмләп-төркөмләп инә башлауҙарын күргәс, 3. Шул саҡта Раббыңды данлап тәсбих әйт һәм Унан ярлыҡау һора. Ысынлап, Ул - тәүбәләрҙе ҡабул итеүсе!

❒ Дөрөҫлөк диндә

Әлиә ҒӘЛӘҮЕТДИНОВА

ТОРМОШ

Тормош үҙгәрә... Ә тормош менән беҙҙең йәштәребеҙ ҙә үҙгәрә. Урам буйында иҫерек, әшәке хәлдә булган кешеләрҙе күргәс, һеҙ ниндәй тойғолар кисерәһегеҙ? Эскеселәрҙең телдәренән сыҡҡан әшәке һүҙҙәрҙе ишеткәс, нимә уйлайһығыҙ? Йырткыс хайуанға оҡшаш ҡурҡыныс тауыштар менән ҡысҡырып һүгенеүсе иҫерек бәндәләрҙе күреүҙән ҡайҙалыр бик тәрәндә - күңел түрендә йөрәгем илай. Шундай кешеләргә ҡарап, уларҙа мин ғәйәт әсе, түҙә алмаҫлыҡ ғазаптарҙан интегеүсе йөрәктәрҙе күрәм. Улар рухи бушлыҡтан ҡотолорға теләп тәмләгән иҫерткес эсемлектәр хәлдәрен тағы ла ауырайта түгелме? Күкрәктәренән сыҡҡан аяныс ауаздар - һүгенеү, ҡысҡырыу, ғәйбәт аша кемгәлер нәфрәттәрен түгеү ҙә ярҙам итмәй уларға, күңелдәренә тыныслыҡ килтермәй, киреһенсә, рухи һыҙланыуҙарын нығыраҡ киҫкенләштереп ебәрә. Был әҙәми заттар хәмер эсеп онотолоп, аңдарын томалау юлы аша еңеллек эҙләй, әммә, ҡыҙғаныс, күңелдәре элеккесә ауырыу булып ҡала, ә таш бәғерҙәре тағы ла нығырыҡ ҡата. Быны аңлай, тоя улар, тик күңелдәренең нимәне юҡһынғанын, нимә һағышҡа һалғанын аҡылдары менән аңлай алмайҙар. Сөнки улар айныҡ түгел! Шуға ла, дуҫтарым, ундайҙарға нәфрәт менән бағырға ашыҡмағыҙ, йылы һүҙҙәр һәм изге нәсихәттәр менән күңелдәренә тыныслыҡ килтерергә тырышығыҙ. Тайғаҡ юлға баҫҡан йәштәргә бар-клубтар буйлап иҫерткес эсемлектәр эсеп йөрөүҙәре менән бер ҡасан да был тормошта күңел тыныслығы таба алмаясаҡтары хаҡында аңлатығыҙ. Кеше күңеле шулай яратылған: һәр кем аңлы йәки аңһыҙ рәүештә Аллаһҡа яҡынайта торған тура юлды эҙләй. Тик күптәребеҙ, шайтан ҡотҡоһона бирелеп, кешелеккә бүләк ителгән рухи ҡиммәттәрҙе аң томалаусы иҫерткес эсемлектәргә алмаштыра. Беҙҙең йөрәктәребеҙ һыуға сарсаған сүллеккә хас, уның һыуһынын бер нисек тә ҡандырып булмай, тик өмет кенә уны һуғара ала. Ә кешеләрҙең өмөттәре кемгә бағышланған булырға тейеш һуң? Әлбиттә, минеңсә, бөйөктәрҙән-бөйөк, тиңе булмаған берҙән-бер Аллаһҡа ғына. Унан башҡаға ышаныс тотоп, былай ҙа ҡыҫҡа ғүмерҙәренең ҡәҙерен белмәй, иҫерек хәлдә унан бәхет эҙләүселәр тәрән аҙаша. Ғазап сигеүсе йөрәктәр, һеҙгә мөрәжәғәт итәм! Үҙегеҙҙе өмөтһөҙ, һауыҡмаҫ ауырыу - хәмер ҡоло тип танымағыҙ, улай итеп һеҙ тик нәфсегеҙгә генә эйәрәһегеҙ.

Нәфсегеҙ аша шайтан һеҙҙе йүгәнләй. Күптәрегеҙ тик үҙ-үҙен йәлләүҙән генә эскелеккә бирелә лер. Йәнәһе, тормош ауыр, замана шулай. Оят! Ҡарағыҙ көҙгөгә: әлеге аяныс хәлдәге йәш егет, йәш ҡыҙ йә иһә башҡа кем, ошомо ни һеҙ?! Үҙ-үҙегеҙҙе йәлләүҙән туҡтағыҙ. Был бит йүләрлек. Ҡайҙа һеҙҙең ғорурлығығыҙ, намыҫығыҙ?! Әллә быларҙың барыһын да хәмергә алмаштырҙығыҙмы? Мәсхәрәләнмәгеҙ инде, иҫерек баш менән буш анттар биреүҙән туҡтағыҙ! Айнырға һәм хыялдарҙы тормошҡа ашырырға ваҡыт бит.